

Profesor dr. Ignacij Voje – devetdesetletnik

Med najuglednejša imena slovenskega zgodovino-pisja vsekakor sodi ime dr. Ignacija Vojeta. Spoštovanja vredno mesto med zgodovinarji si je pridobil s svojo blago naravo, ki se vedno izraža kot naklonjena in pozorna človeška drža do sogovornika, ter s svojim neumornim, skrbnim, neoporečnim strokovnim in znanstvenim delom. O njegovem delu priča obsežna bibliografija, objavljena ob njegovi osemdesetletnici,¹⁴ ki jo je v zadnjem desetletju dopolnil še s številnimi članki, razpravami in knjigami. V strokovnih krogih delo profesorja Vojeta ni bilo spregledano.¹⁵ Za svojo pedagoško in znanstveno predanost je dobil najvišja priznanja: Nagrado Sklada Borisa Kidriča (1977), naziv zaslužni profesor Univerze v Ljubljani (1996), Zoisovo nagrado (2008), v svoje vrste ga je sprejela Hrvaška akademija znanosti in umetnosti (2012), ob njegovi osemdesetletnici pa smo mu kolegi posvetili obsežen znanstveni zbornik.¹⁶ Ob visokem življenjskem jubileju – devetdesetletnici – je gotovo primerno, da se v skopih besedah ponovno ozremo na plodno prehojeno pot dr. Ignacija Vojeta in opozorimo, kako je s svojim delom pomembno obogatil slovensko in jugovzhodno evropsko zgodovinopisje.

¹⁴ Nataša Stergar, Bibliografija prof.dr. Ignacija Vojeta. Vojetov Zbornik: Med Srednjo Evropo in Sredozemljem. Uredil Sašo Jerše v sodelovanju z Darjo Mihelič in Petrom Štihom. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU 2006, XVII–XLIII.

¹⁵ Vasilij Melik, Ignacij Voje – šestdesetletnik. Zgodovinski časopis 40 (1986), 5–7; Vasko Simoniti, Prof. dr. Ignacij Voje praznuje sedemdesetletnico, Zgodovinski časopis 50 (1996), 5–10; Sašo Jerše, Prof.dr. Ignacij Voje. Ob njegovi osemdesetletnici, Zgodovinski časopis 60 (2006), 5–9; Jože Žontar, Profesorju Vojetu ob življenjskem jubileju, Kronika 54 (2006), 129–131; Vasko Simoniti, Prof.dr. Ignaciju Vojetu ob njegovem jubileju. Vojetov zbornik: Med Srednjo Evropo in Sredozemljem. Uredil Sašo Jerše v sodelovanju z Darjo Mihelič in Petrom Štihom. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2006, XIII–XV.

¹⁶ Vojetov Zbornik: Med Srednjo Evropo in Sredozemljem. Uredil Sašo Jerše v sodelovanju z Darjo Mihelič in Petrom Štihom. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2006.

Ob praznovanju devetdesetletnice prof. Vojeta so se na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani 1. marca 2016 zbrali številni njegovi prijatelji, nekdanji sodelavci in študentje.

Prof. dr. Ignacij Voje se je rodil 28. februarja 1926 v Ljubljani, kjer je obiskoval gimnazijo in fakulteto. Po diplomi iz zgodovine in geografije je bil še isto leto (1951) izvoljen za asistenta za zgodovino južnih Slovanov. Vojeta sta zanimali predvsem dve področji srednjeveške in zgodnje novoveške zgodovine jugovzhodne Evrope: turško oziroma osmansko in dubrovniško. Dveletna specializacija iz turkologije (1954–1956) kmalu po končanem študiju na Orientalnem inštitutu v Sarajevu pri profesor dr. Hamidu Hadžibegiću mu je kot doslej edinemu slovenskemu zgodovinarju omogočila študirati turško obdobje ne le po virih katoliškega in pravoslavnega sveta, ampak tudi po turških virih. Tako je v svojih raziskovanjih posvetil veliko pozornost problematiki, ki je povezovala jugovzhodno evropski prostor s slovenskimi deželami. Pisal je o balkanski politiki celjskih grofov kot dinastov, ki so imeli hkrati široke mednarodne zveze in politične koncepte na zahodu, pa o osmanskih vpadih v naše dežele in o usodi turških ujetnikov ter o številnih drugih vplivih osmanskega imperija na slovenske dežele. Ob tem je zasnoval široko znanstveno temo o vplivih obrambe pred turškimi napadi na kulturno ustvarjalnost v slovenskih deželah. S svojo najdbo načrtov in upodobitev utrdbenih objektov s slovenskega ozemlja pa je povezal vprašanje fortifikacije zlasti na Hrvaškem. Raziskave so rezultirale v številne razprave in naslednje monografije: *Nemirni Balkan. Zgodovinski pregled od 6. do 18. stoletja* (1996), *Slovenci pod pritiskom turškega nasilja* (1996), *Slovenica Balcanica* (2005), *Od Osmanov do Celjanov: utrinki preteklosti* (2014). Voje se je izkazal kot imeniten poznavalec raziskovalnih polj, ki jih je obdeloval in pri tem opozoril tudi na tiste številne prelomne momente v zgodovinskem razvoju »nemirnega Balkana«, ki se kot dediščina v vsej zapletenosti kažejo še danes.

Že od začetka svojega znanstvenega dela pa je dr. Voje pod mentorstvom najboljših poznavalcev dubrovniškega arhiva prof. dr. Gregorja Čremošnika in prof. dr. Jorja Tadića sistematično delal v arhivu tega mesta, ki je s svojim skromnim zalednim ozemljem v srednjem in zgodnjem novem veku predstavljal majhno, a svobodno državo, »ujeto« predvsem med interese takratnih velesil – Osmanskega cesarstva in Beneške republike. Za razumevanje srednjeveške zgodovine zahodnega in osrednjega dela Balkanskega polotoka, pa tudi za razumevanje političnih in trgovinskih stikov z italijanskimi kneževinami, je prav gradivo, ki ga je zapustila nekdanja cvetoča Dubrovniška republika, najbogatejše. Več desetletno kontinuirano delo v dubrovniškem arhivu in nenehno poglobljeno spremljanje obsežne historiografije o dubrovniški zgodovini je pri profesorju Vojetu obrodilo obilno žetev: poleg številnih in vsebinsko najraznovrstnejših člankov je napisal na desetine specialnih razprav in sinteznih študij predvsem o srednjeveški gospodarski zgodovini Dubrovniške republike in o zalednih balkanskih deželah ter o povezavi te majhne svobodne plemiške države z italijanskimi mesti. Omenimo le monografije *Kreditna trgovina u srednjevjekovnom Dubrovniku* (1976), *Poslovna uspešnost trgovcev v srednjeveškem Dubrovniku* (2003) ter *Starodavni Dubrovnik* (2011), ki med številnimi zgodovinarji v svetu, ki se ukvarjajo z raziskovanjem te aristokratske republike, potrjujejo dr. Ignacija Vojeta za enega njenih najuglednejših gospodarskih zgodovinarjev srednjega veka, v Sloveniji pa za najboljšega poznavalce dubrovniške zgodovine v celoti.

Rezultate svojega skrbnega in preišljenega znanstvenega dela je dr. Voje posredoval na številnih domačih in mednarodnih zgodovinskih znanstvenih srečanjih. Ob tem velja posebej izpostaviti njegovo aktivno udeležbo na balkanoloških kongresih in mednarodnih simpozijih v Italiji – na slednjih je prispeval svoja znanstvena spoznanja predvsem o gospodarskih povezavah med italijanskimi mesti in jugovzhodno Evropo. Kot izkušen in razgledan profesor je vse do upokojitve (1993) predaval na Filozofski fakulteti v Ljubljani – sprva zgodovino južnoslovanskih narodov od 6. do 18. stoletja, nato pa zgodovino jugovzhodne Evrope v istem obdobju. V svojih predavanjih je opozarjal na tiste ključne probleme v zgodovini posameznih narodov, ki so odmevali in še danes odmevajo v sodobnem svetu, in skušal v študentih zbuditi radovednost in prebuditi v njih odgovornost do preteklosti. Profesor Voje je svoje znanje delil med študente tudi na številnih skrbno pripravljenih ekskurzijah. Na teh bogatih srečanjih s preteklostjo, zgodovino in sedanjostjo se profesor Voje ni pokazal le kot imeniten poznavalec zgodovine in umetnostne zgodovine, ampak tudi kot človek, ki ima do preteklosti nadvse pozoren in spoštljiv odnos. V predavalnici in na ekskurzijah so tako študentje zahvaljujoč profesorju Vojetu spoznavali zapleteno zgodovino balkanskih narodov in hkrati lahko dobili vanjo tudi temeljit vpogled. Ob tem se je podoba zgodovine tega geopolitičnega prostora v marsičem razlikovala od s čustvi nabitih interpretacij zgodovine, ki so se pogosto v javnosti pojavljale v pretirani obliki.

Pedagoško in znanstveno delo je profesorju Ignaciju Vojetu naložilo tudi vrsto administrativnih dolžnosti, ki jih je opravljal v svoji matični ustanovi in v strokovnih združenjih. Bil je dolgoletni predstojnik Oddelka za zgodovino na fakulteti (1980–1982, 1985–1990), v Zgodovinskem društvu za Slovenijo je bil njegov

predsednik (1976–1980). Ugled znanstvenika pa mu je zagotovilo tudi dolgoletno mesto v Jugoslovanskem nacionalnem komiteju za balkanologijo (1982–1989) in bizantologijo (1982–1987) ter članstvo v komisiji UNESCO pri pripravi izdaje Kulturne zgodovine človeštva (vodja skupine za 5. knjigo, 1982–1986).

Sprehod skozi znanstveno in pedagoško delo Ignacija Vojeta kaže, da je profesor sprejel pravzaprav vse izzive, ki jih je predenj postavil poklic zgodovinarja (med drugim je napisal tudi dva šolska učbenika skupaj z Ivanom Grobelnikom: *Zgodovina 3 /1983/* in *Zgodovina 2 /1990/*, ki sta bila večkrat ponatisnjena): bil je univerzitetni učitelj in pisec zgodovinskih del, ki so namenjena šolski mladini, študentom, strogim znanstvenikom in vsem tistim, ki jih zgodovina zanima kot nepogrešljiva duhovna hrana. Brez zadržkov in pomislekov lahko rečemo, da je profesor dr. Ignacij Voje v zadnji desetletjih pomembno sooblikoval slovensko zgodovinopisje. Njegov ustvarjalni prispevek v skupno zakladnico zgodovinskega znanja in vedenja o slovenski zgodovini in zgodovini jugovzhodne Evrope pa je nespregljiv.

Ob devetdesetem rojstnem dnevu dragega profesorja mu želimo zdravja, vse dobro in lepo ter še veliko tiste zgodovinarske radovednosti, s katero ga je tako bogato in milostno obdarila naša zavetnica Klio.

Vasko Simoniti